

Till:
Stockholms stadsbyggnadskontor
Strategiska avdelningen
Box 8314
104 20 Stockholm

Stockholm 9 oktober 2006

Synpunkter till översiktsplan för Nationalstadsparken

Fenix Skärmflygklubb organiserar 170 medlemmar och är en av Stockholmsregionens största skärmflygklubbar. I detta förslag talar Fenix för alla klubbar i länet – totalt fyra med sammanlagt cirka 500 medlemmar/piloter. Utöver klubbarna finns i Stockholmsområdet tre skärmflygskolor som bedriver utbildning på alla nivåer.

Alla klubbar och instruktörer är anslutna till Svenska Skärmflygförbundet (SSFF) vilket är skärmflygningens riksorganisation i Sverige. SSFF är ett grenförbund i Flygsportförbundet, och därmed också medlem i Riksidrottsförbundet.

Vad är skärmflyg?

Skärmflygning är en naturnära sport för alla. Sporten består av såväl koncentration och fysisk ansträngning som hisnande äventyr – att kunna flyga som en fågel, utan motor. I Sverige finns licensierade piloter i alla åldrar, från 16 år (minimiålder) till långt över pensionsålder.

Sporten använder sig i begränsad omfattning av särskilt anlagda idrottsplatser, utan startar och landar i allmänhet i naturmark, som en del av det rörliga friluftslivet. Skärmflygare startar från marken, och allra bäst är att **starta från ett berg**. I Stockholm finns inga riktiga berg, det närmaste ligger i Gesunda nära Mora. För att kunna flyga högt på hemmaplan startar vi därför **med hjälp av vinsch**. Vi når då sådan höjd att vi på sommaren kan komma i kontakt med termik som tar oss ännu högre. Med vinschen och tusen meter lina dras piloterna upp till 300–450 meters höjd, sedan kopplar piloten loss från lina och flyger fritt.

En annan typ av skärmflygaktivitet är **”balansering”**, att flyga skärmen stående på marken, och små glidflyg, **”backglidning”**, på de kullar som finns runt staden. Balansering och backglidning är, förutom att det är väldigt roligt, viktig grundträning för att öva start- och landningsteknik.

Stockholmsklubbarna vinschar på olika fält, oftast nedlagda militärflygfält, runt Stockholm. Tyvärr så hotas dessa fält av en expanderande bebyggelse. Barkarby flygfält som är Fenix Skärmflygklubbs bas är ett exempel på detta. Mer om problematiken kring hotade idrotter i Stockholmsområdet finns att läsa i bifogad debattartikel ur Riksidrottsförbundets tidning Svensk Idrott.

Förslag angående skärmflyg på Ladugårdsgärdet

Ladugårdsgärdet är och har länge varit en populär plats för skärmflygare. Nedan beskriver vi vad skärmflygningen på Ladugårdsgärdet består av, och vad vi föreslår angående utformningen av översiktsplanen. Redan här kan nämnas att skärmflyget inte behöver eller kräver någon form av byggnationer eller installationer för att kunna utöva sporten. Skärmflygningen ger heller ingen negativ miljöpåverkan, och innebär ingen fara eller olägenhet för allmänheten. Tvärtom väcker vi i allmänhet stor munterhet och nyfikna frågor från allmänheten där vi flyger.

Flygning nära marken – Backglidning

Backglidning sker ganska ofta på Ladugårdsgärdet. Det område som fungerar bäst är den lilla sluttningen väster om Kampementsbadet, intill området där det finns fotbollsplaner. Den är fin för både nybörjare och erfarna piloter. Trots den svaga sluttningen går det att ha väldigt kul där, och det är extra roligt att det sker med flanerande stockholmare som publik. Flygområdet är inringat med röd linje på flygfotot nedan. Flygningen vid Kampementsbadet stör inte någon, eftersom piloterna kan styra sina glidskärmar så de inte kommer för nära någon som passerar eller stannar för att titta.

Område för backglidning

Det enda önskemål som skärmflyg-Stockholm har kring detta markområde är att det inte anläggs något hinder inom området, som staket, ytterligare träd, master eller liknande.

Finns någon miljöpåverkan? I fallet med backglidningen är den obefintlig. Skärmflygare använder sig inte av motor och släpper inte ut några som helst avgaser. Man springer för att starta, det är fin motion. Det finns motoriserat skärmflyg, som kallas paramotor, men det är inte sådan flygning vår klubb genomför på Ladugårdsgärdet.

Flygning på höjd, med vinschstart

Höjdflygning på Ladugårdsgärdet med vinschstart skedde flera gånger varje sommar fram till slutet av 90-talet, men sedan sekelskiftet har det bara skett någon enstaka gång.

Det område som bäst fungerar för vinschning löper mellan Hakberget och korsningen Lidovägen-Djurgårdsbrunnsvägen, i det område som är inringat med röd linje på kartan nedan. Att observera är att området på inte sätt stängs av för övrig verksamhet när flygning genomförs. Vi sätter ut skyltar, och har funktionärer ute, och drar linorna endast när det kan ske utan att störa någon, människa eller djur. Vinschlinornas sträckning skapar ingen barriär.

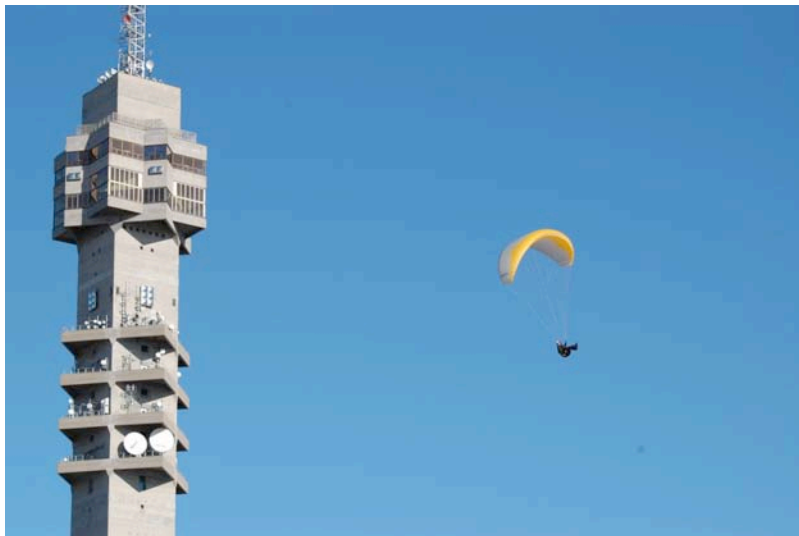
Hur ser miljöpåverkan ut vid vinschstart? När vinschning genomförs används en motordriven vinsch för att dra piloten till önskad höjd, vilket tar någon minut. Mellan starterna är motorn avstängd för att minska immissionerna. För att dra ut linorna från vinschen till startplatsen används en liten fyrhjulig motorcykel. Denna har en minimal påverkan på marken då de stora ballongdäckens marktryck ungefär motsvarar en människas fotsula vid promenad. Dessutom genomförs inte flygverksamhet när det är blött i marken, då blöta glidskärmar inte går bra att flyga med. Något varaktigt slitage på gräs eller mark kommer därför inte att ske vid den begränsade omfattning av verksamheten som vi önskar (några gånger per år). Motorerna i vinsch och fyrhjulning är mycket tysta och drunknar i stadens brus på kort håll.

Område för vinschning

Själva flygverksamheten har säkerhetsbestämmelser för, både för det som händer på marken och i luften, för att varken pilot, tredje man eller miljön ska skadas.

De gånger skärmflygning har skett på Ladugårdsgärdet, i regi av skärmflygskolor, har det alltid blivit mycket uppskattat av allmänheten. De klagomål från allmänheten som registrerats genom historien kan räknas på en eller två händerns fingrar, och har dessutom visat sig troligen härröra från en och samma person. Inga skador på mark eller annan egendom har uppstått. De enda klagomål från markägare som förekommit har såvitt vi känner till gällt parkering av bilar.

Skärmflygare framför Kaknästornet

Vad vi vill

Skärmflyget är en etablerad idrott i Stockholm med cirka 500 aktiva utövare. Ladugårdsgärdet är en plats med stolta flygtraditioner. För snart hundra år sedan underhöll legendariske Carl Cederström stockholmarna med några av de allra första flygskutten i landet (vilket kanske kunde nämnts i avsnitten om "Historiskt landskap" i samrådsförslaget). För Stockholms ballongflygare är Ladugårdsgärdet en populär start- och landningsplats. Så man kan gott säga att Ladugårdsgärdet och flygning hör ihop.

När den nya översiktsplanen för Nationalstadsparken utformas, bör det därför skrivas in att skärmflygning är en del av det rörliga friluftsliv som hör hemma där. Formerna och omfattningen kan vi diskutera senare, utifrån de önskemål som vi beskriver ovan. När det gäller vinschning så handlar det om några få gånger om året – normalt håller vi till på flygfält långt utanför stan.

Vårt förslag innebär inga krav på förändring av Ladugårdsgärdet. De önskemål som vi har är att först och främst få tillstånd att kunna villscha på Ladugårdsgärdet, detta för att kunna visa upp sporten och ge Stockholmspiloterna möjlighet att kunna få flyga över vår vackra stad. För skärmflygarna har Ladugårdsgärdet, tillsammans med Åre, snarast status av riksanläggning, eftersom det är två av de få platser som sporten kan visa upp sig för en större allmänhet. Ladugårdsgärdet är ett av de få ställen med vilka skärmflygsporten genom kontakt med allmänheten kan locka nya utövare ur nya målgrupper, till exempel kvinnor och invandrare.

De enda konkreta åtgärder som krävs är att vi kommer överens med markägaren om hur villschning ska gå till på Ladugårdsgärdet och vilka personer som ska kontaktas när klubben önskar flyga. Skärmflygklubbarna har välutbildade funktionärer som sköter den praktiska delen för flygningen.

Slutligen: Vår hemställen passar väl in i det framtidsperspektiv som utmålas under "Ett rekreativslandskap" i samrådsförslaget, samt i den formulerade vägledningen för framtida beslut, att Ladugårdsgärdet "har störst värde som ett öppet sportfält och som ett friluftss- och evenemangsområde". Området ligger också i en "Aktiv zon" enligt samrådsförslaget. Det passar dessutom väl in som "näridrottsplats" enligt den behovsprioritering som formulerats av Riksidrottsförbundet.

Med förhoppning om ert tillmötesgående,

Björn Hårdstedt
Ordförande Fenix Skärmflygklubb

Johan Wallström
Teknikansvarig Fenix Skärmflygklubb

Mikael Wadlund
Ordförande Svenska Skärmflygförbundet och medlem i Fenix

Bilaga: Debattartikel ur Svensk Idrott – Idrotter hotas när Stockholm växer.

Idrotter hotas när Stockholm växer

Det är trångt i Stockholmsregionen för idrotter som "stör" eller vars anläggningsbehov faller utanför det konventionella. För skärmflygarna är situationen kritisk, flera flygställen i länet håller på att förstöras. Motorsport och skytte har det ännu värre, och även ridsport och kanot börjar känna av kampen om marken. Att försvara de tätortsnära idrottsanläggningarna är en angelägen uppgift för RF:s nybildade anläggningsråd, skriver Björn Hårdstedt, ordförande i Fenix Skärmflygklubb.

Stockholm var en tolerant småstad för inte så länge sedan. För bara 30 år sedan låg ett segelflygfält i Stockholms södra förorter. Men staden växer så det knakar, och kampen om marken blir tuffare.

Ska det finnas plats för andra än de allra största idrotterna? Ska regionen bara bestå av bostäder, kontor och stormarknader? Ska orimliga och inkonsekventa miljökrav få avskaffa hela idrotter? Frågorna är aktuella för oss i Stockholm som ägnar oss åt andra idrotter än de konventionella och "örörbara". Flera av våra bästa anläggningar hotas, eller har redan stängts.

För skärmflygarna borde utgångsläget vara idealiskt. Sporten är ljudlös och miljövänlig. Man behöver bara några backar eller berg i olika vindriktningar, och ett gräsfält för att vinschstarta. Trots det är situationen dystert. Johannelundstoppen, skärm- och hängflygningens vagg i Sverige, bebyggs med bostäder inom kort. Mellansveriges bästa backe, Ekholmsnäs i Lidingö, har blivit golfbana. På Klöverberget i Tyresö, ett av få riktiga berg i länet, planeras ett naturreservat. Dessutom har Järfälla kommun bestämt sig för att stänga Barkarby flygfält, länets sista sportflygfält. Där finns en livaktig motorflygklubb som inlett en stor ungdomsverksamhet, och där ligger länets enda cen-

tralt belägna skärmflygfält.

Motorsport har det ännu värre. Järva MK:s motocrossbana i Akalla stängdes nyligen efter ett beslut av miljöförvaltningen. Klubbens 900 medlemmar, de flesta ungdomar, står husvilla. Till och med kanotklubbar hotas. Det fina kanotcentret på Reimersholme i centrala Stockholm med 300 medlemmar riskerar att försvinna då bostäder byggs.

I VISSA FALL kan det argumenteras för ett "överordnat intresse" av att bygga i en region dit alla verkar vilja flytta. Men ibland är det viljan som saknas. Det är ett stort misslyckande att man inte kunnat enas om sambruk av backen i Lidingö, där häng- och skärmflygare flugit långt innan golfen kom. Det är också trist att liten opinionsgrupp tillätits tråkassera och stoppa den populära skärmflygningen på Gärdet. Och det är en skandal att Stockholms miljöförvaltning bedriver kryptskytte mot idrottsförvaltningen i den egna kommunen, och stop-

par den stora ungdomsverksamheten på Järva MK:s crossbana.

Motorsport och motorflyg kritiserar ibland för att bullra. Men när ljudmätarna väl tas fram, är det inte ovanligt att mätningarna dränks av bakgrundsbruset från kringliggande trafikleder. Då känns inte miljöargumenten trovärdiga. Det gör de heller inte när naturreservat hotar idrotter som skärmflyg och bergsklättring. Det blir så absurt – en kilometer åt ena hållet får vi inte vara, för där byggs femvåningshus och en stormarknad. En kilometer åt andra hållet får vi heller inte vara, för där hotar vi naturen med vår blotta närvaro.

Det är dessvärre oundvikligt att urskilja en maktordning. I Storstockholm finns ett 50-tal golfbanor som tillsammans täcker 3 000 hektar. Tennishallar finns det ett 70-tal. Grattis golf och tennis säger vi, men konstaterar samtidigt att länets alla motorsportanläggningar skulle rymmas på en enda av de där golfbanorna. Man behöver inte vara socialantropolog för att dra

slutsatser om ur vilka socialgrupper golf respektive motocross främst hämtar sina aktiva.

Hotet mot den tätortsnära idrotten är en angelägen och brådskande uppgift för Riksidrottsförbundets nybildade anläggningsråd. Det behövs en modell för markupplåtelse för spontanidrott. Bullernormer måste sättas i ett sammanhang för att inte utplåna all idrott som låter. En diskussion måste sättas igång inom idrottsrörelsen så vi blir bättre på sambruk.

DET FINNS bra tänk, till exempel i Stockholms stads idrottspolitiska program. Dessvärre har länets kommuner en tradition av dåligt samarbete. Anläggningsrådet kan här ta initiativ. Annars riskerar stockholmsidrotten att successivt utarmas till en färglös monokultur.

Björn Hårdstedt
Ordförande och instruktör
Fenix Skärmflygklubb,
Stockholm